

La nova ofensiva (?)

Quedem en que d'això s'en diu la ofensiva alemanya. Com se digué ofensiva austriaca aquella en que'ls italians derrotaren repetidament a vore del Piave les tropes de l'emperador Carles, s'en diu d'aquesta, alemanya, amb tot i anar resultant que'ls ofesos, els atacats, els retuts, els perseguits i guanyats son les tropes germàniques..

En una sola acció, els francesos i americans han recuperat 22 pobles entre'l Marne i l'Aisne...

¡Hip... Hip... Hip...! ¡Hurra!!!

La sang generosa dels nordamericans rega les terres de França i al conjur broten els pobles...

En nom de tota l'essència lliberal del món, glòria a l'Amèrica del Nord!

¡Oh l'Amèrica, país de l'or! Tot se mou per aquest talismán—diuen els detractors—i si entren en la guerra, no serà justament en nom d'un ideal generós, sinó, en tot cas, d'un ideal profitós...

¡Estúpids!... La mort del gran mil·lionari Roosevelt—fill de l'ex-President—no diu res?... Quin profit interessat podria cercar-hi a la guerra, com no fos oferir-se en holocaust de la llibertat a la pirra encesa del sacrifici?...

¡Oh, aquets cervells enquistats en un crani quadrangular!... que poden pensar uns cervells aixis...

novíssima del principi de les nacionalitats) atribuint-li les tendències de aquell altre nacionalisme que pretén establir el dret d'un poble a disposar dels altres, és un joc de paraules que, en compte d'aclarir la qüestió, la embulla terriblement.

II

El dret a la vida dels homes i dels pobles

No solament el nacionalisme (en son ver sentit) i el socialisme, no són incompatibles, sinó que parteixen en realitat d'un mateix principi bàsic i es completen mutuament. El socialisme, en el fons, no és sinó la tendència a la vida plena dels homes, és a dir, al gaudiment total de les llibertats humanes. Afirmar el socialisme (i en això té tota la raó) que les llibertats polítiques són il·lusòries si manca als homes la llibertat econòmica, si aquests no poden satisfer llurs necessitats d'ordre econòmic. Les llibertats polítiques no són altra cosa que un aspecte de la llibertat humana. La llibertat de pensament, de consciència, de propaganda, per a ésser efectives, exigeixen l'independència econòmica de l'individu. Aquesta és la essència del socialisme, per sota la varietat de les escoles i dels sistemes socialistes. El dret a la vida que el socialisme proclama, és el dret a la vida digna, alta, noble, que no pot assolir l'home mentre el seu treball no li garanteixi la lliure existència.

Si el socialisme és el dret a la vida plena de l'individu, el dret a la vida plena de l'individu és el dret a la vida plena dels pobles.

I, en veritat, la llibertat dels homes i la llibertat dels pobles, són una mateixa i única llibertat, en dos diferents aspectes. Al capdavant, només hi ha un subjecte de llibertat, que és l'home. Quan es demana la llibertat de Polònia, de Bohèmia, de Irlanda, de Catalunya, es demana la llibertat dels polonesos, dels txecs o bohemis, dels irlandesos, dels catalans, en llur aspecte col·lectiu, nacional. Voler la llibertat nacional de Catalunya no és voler la llibertat de la terra, de les muntanyes, dels rius; sinó que és voler la llibertat dels homes de Catalunya, dels catalans vius i presents. La llibertat del llenguatge, per exemple, és tan íntima, tan humana, tan individual, com la llibertat mateixa de la consciència.

III

Actitud del socialisme davant el nacionalisme

En els primers temps (els anteriors a Karl Marx) el socialisme modern va manifestar-se essencialment nacionalista. La llibertat dels pobles oprimits va ésser un dels punts dels programes socialistes. El socialisme d'arrel francesa, especialment, ha estat sempre nacionalista.

L'afirmació del cèlebre *Manifest* de Marx i Engels, segons la qual «els proletaris no tenen pàtria», va donar motiu a una girada del socialisme en sentit antipatriòtic i antinacionalista. Temps hi va haver que la Internacional socialista es negava a reconèixer la personalitat de la Polònia dins l'organització del partit i que els delegats socialistes de la Polònia no eren admesos amb aquest caràcter als Congressos internacionals.

Aquesta orientació verament reaccionària, que confonia les pàtries oficials i artificials amb les pàtries naturals i vives, que posava el fet de l'Estat per damunt del dret de la Nacionalitat, va ésser rectificada després. I en

diversos Congressos internacionals, senyaladament als de Londres, Ginebra i Copenhagen, el socialisme va proclamar el dret dels pobles a la llibertat nacional i a regir-se per sí mateixos. Ens limitarem aquí a reproduir la base quinta de les conclusions presentades per Ledebour al Congrés de Copenhagen (1910) i aprovades per aquest. «Els partits socialistes—diu la esmentada base—han de proclamar i defensar a tots els països l'autonomia i la independència de totes les nacions.» En el discurs amb què Ledebour defensà la dita base davant la comissió corresponent del Congrés, va fer les declaracions següents: «Aquest deure, estricte per a tothom, ho és més encara pels alemanys, en nom dels quals l'Imperi oprimeix les poblacions anexas a l'Eslovàquia-Holstein, la Polònia prussiana i l'Alsàcia-Lorena.» I en el discurs que el mateix Ledebour pronuncià a la sessió plenària del Congrés, va afegir: «La comissió ha afirmat la necessitat de les autonomies nacionals, inclús de les fraccions de nacions.» Resumint la seva doctrina, va dir: «El socialisme no és antinacional, sinó internacional.» Evidentment, no hi pot haver internacionalisme sense nacions. I quan hom parla de nacions, els socialistes, si no volen caure en el pecat d'ésser nacionalistes en el sentit imperialista i opressiu del mot, han d'entendre per nacions les nacions naturals, vives, reals, filles de la natura i de la voluntat humana, i no pas les nacions oficials que només són estatals. Les nacions oficials estan empresonats i no pas organitzats lliurement. Al mateix Congrés de Copenhagen, en el discurs de clausura, deia Jean Jaurès, rectificat la declaració del *Manifest comunista* de Marx i Engels: «La Internacional no vol suprimir les pàtries, puix com més varietat hi haurà en els gèneris nacionals, més rica serà la garba humana.»

Sobre aquesta qüestió va escriure Ferran August Bebel unes paraules que podem calificar de definitives. Elles són la més justa interpretació i la més forta defensa de l'ideal nacionalista. Veteu com parla Bebel:

«Tot poble que té llengua, costums i civilització pròpies, té el dret de desenvolupar-se en un tot orgànic i governar-se a sí mateix.

«Es un bon patriota qui s'esforça per a assegurar al poble a què pertany per naixença, parla i costums, sense combatre ni causar perjudici a cap altre poble, la civilització més alta en interès de tots...»

«L'internacionalisme no ha d'ésser la supressió de nacionalitats, ni la fusió violenta dels Estats, sinó el manteniment i la millora de les relacions pacífiques de civilització entre'ls pobles...»

«Patriotisme i internacionalisme no s'oposen, ans bé es completen en profit de la civilització humana sempre més perfecta.»

Podriem omplir tot un volum amb citacions de socialistes eminents, que defensen el principi nacionalista. Hem de renunciar a reproduir la gran majoria d'elles per a no fer massa llarg el treball present. Però no sabem estar-nos de reproduir unes paraules d'un discurs de Gustave Hervé, pronunciat als temps del seu avui rectificat antipatriòtic. Deia aleshores Hervé:

«Jo crec que en el món renovellat pel socialisme, en la vella Europa renovellada per la revolució social, els actuals agrupaments polítics, amb la centralització que porten els grans Estats, seran substituïts de l'una a l'altra banda del planeta per regions molt

més petites, per regions naturals, que seran molt diferents potser dels Estats artificials que la força de les armes ha creat amb el nom de nacions.»

No hi ha cap dubte que tots els nacionalistes firmarien les paraules de Ledebour, de Jaurès, de Bebel i d'Hervé que hem deixat copiades.

Tal és la doctrina del socialisme respecte del nacionalisme. I si de la doctrina passem als fets, veurem com, en tots els Estats de l'Europa, els partits socialistes i obreristes han sostingut i sostenen les reivindicacions autonomistes, i en certs casos les separatistes i tot, dels pobles que lluiten per llur llibertat nacional.

En la qüestió de les llengües, així mateix, els socialistes sostenen per tot arreu el dret a l'ús oficial i privat de la llengua pròpia. Ells mateixos emplen en sa organització i en les seves propagandes, l'idioma del país. Això és el que fan els socialistes polonesos, els finlandesos, els txecs, els italians de l'Àustria, els flamencs, etc. Bebel va dir també, sobre aquest punt, belles paraules: «Tot poble sotmès a un altre i que parli una llengua diferent de la que parla el poble director, pot reivindicar, en nom de la cultura general, dels principis humans i dels seus propis interessos, el dret a ésser instruït en la pròpia llengua que els seus pares parlaven... Obligar un poble a expressar els seus sentiments i les seves necessitats en una llengua que li és estranya, equival a mutilar el seu ésser... Jo considero tot atac inferit a la llengua mateixa d'un poble com un atac als interessos d'aquest poble com un atac als interessos de tota la humanitat...»

IV

El nacionalisme català davant el socialisme

Tot el que acabem de dir pertocant a la qüestió general del nacionalisme, és aplicable perfectament al nacionalisme català. Aquest no és altra cosa sinó un de tants moviments nacionalistes com durant l'època contemporània han florit damunt la vella terra de Europa.

Catalunya és una nacionalitat—és a dir, un poble amb personalitat pròpia, amb llengua, dret, costums, història i esperit propi—, i li escau el noble dret de reivindicar la seva llibertat, la qual té com a fórmula política l'autonomia federativa. I el fet que el nacionalisme català sigui federalista, destrueix l'equivoc dels qui, tot dient que són federalistes i autonomistes, combaten el nacionalisme català. Aquest, avui, no demana res, res, que no vagi contingut dins el sistema federatiu.

Els socialistes poden combatre, i és natural que combatin, contra els partits nacionalistes catalans conservadors o insuficientment radicals des del seu punt de mira. Però els han de combatre pel que tinguin conservadors o de poc radicals, no pas pel que tinguin de nacionalistes. És una inexactitud el dir que el nacionalisme és un principi reaccionari. Hi ha partits nacionalistes reaccionaris i conservadors. Però el seu reaccionarisme o el seu conservatisme es refereixen a llurs principis socials, religiosos o polítics, no pas al principi nacional i autonomista, que és per essència un principi lliberal, nascut de les idees noves i no de la història vella.

Catalunya és un poble de tradició lliberal i democràtica. Tenim la convicció profunda que si la nació catalana hagués conservat la seva llibertat, avui l'evolució social i política del nos-

Nacionalisme i Socialisme

tema: Llibertat humana (*)

I Una aclaració prèvia: el sentit del mot «nacionalisme»

No és possible entrar a discutir el problema de la compatibilitat del nacionalisme i el socialisme, sense fixar abans, d'una manera clara i precisa, el sentit en què el mot «nacionalisme» és empleat. Com tants d'altres mots, té aquest acceptacions o significats diversos, vius tots dins el llenguatge corrent i dins la terminologia política. I si quan hom discuteix aquest tema barreja les acceptacions del mot, tota la seva argumentació i totes les conseqüències que en tregui careixen de valor. Una tèrbola confusió de mots i de conceptes enfosquirà el debat lamentablement. Tal és el que ha succeït, per exemple, a En Fabra Ribas, el conegut propagandista obrer, amb ocasió de les seves recents lliçons o conferències del cicle organitzat per l'Institut d'Estudis Catalans.

El mot «nacionalisme» té dos acceptacions, i no pas germanes, sinó oposades, enemigues. Heu-vos-les aquí:

Primera acceptació: Nacionalisme és el principi segons el qual tota nació, o sigui tot poble amb personalitat pròpia, té el dret d'organitzar-se en Estat i de regir lliurement la seva vida interna. Aquesta acceptació del mot nacionalisme, la més correcta, és la mateixa cosa que'l principi de les nacionalitats.

Segona acceptació: Nacionalisme és l'exaltació del sentiment patriòtic, el qual pren sovint un caràcter agressiu envers els altres pobles i porta a la política imperialista.

En la primera acceptació són nacionalistes tots els patriotes de les nacionalitats oprimides o dominades: els polo-

nesos, els txecs, els irlandesos, els polonesos, els catalans. En la segona acceptació són nacionalistes els reialistes francesos que adoctrina M. Charles Maurras (l'eminent teòricista del apel·lat «nacionalisme integral»); els absolutistes del partit dels «vers» russos, els pangermanistes alemanys i austriacs, els italians, que tenen per orgue el periòdic *L'Idée Nazionale*, els anglesos de l'escola de Joe Chamberlain.

Tan diferents són aquestes dues acceptacions del mot nacionalisme, tan oposats resulten els criteris dels nacionalistes de l'una i de l'altra mena, que a tot arreu veiem com xoquen i lluiten acarnissadament. El major enemic del nacionalisme que sosté el principi de les nacionalitats, és el nacionalisme que proclama la necessitat i la licitud de la política d'exaltament patriòtic, d'imperialisme i de domini. Els qui més intransigentment i violentament han combatut el nacionalisme polonès són els pangermanistes i els absolutistes russos, els quals són nacionalistes en l'altre sentit de la paraula. Els qui més s'han oposat a l'atorgament del *Home Rule* a Irlanda han estat els conservadors o unionistes britànics, també nacionalistes en el sentit imperialista del mot. És el nacionalisme-imperialisme el que porta l'exaltament patriòtic fins als extrems de l'odi als altres pobles i de l'orgullós egoisme nacional. És aquest pseudo-nacionalisme el que esdevé patrioterisme, *chauvinisme* i *jin-goisme*. És aquest el dels patrioters espanyols, anticatalans avui com eren anticubans ahir. Confondre les dues menes de nacionalisme, que no s'assemblen gairebé en res, tret del nom, és una greu equivocació, d'on surten les conclusions i les afirmacions més inexactes i absurdes. Així veiem que la majoria de les tares i els defectes que En Fabra Ribas atribueix al nacionalisme, són pròpies de la segona acceptació del mot, però no de la primera. Combatre el nacionalisme que proclama el dret dels pobles a disposar de sí mateixos (segons la fórmula

(*) Aquest treball—que per lo notable publicuem—degut a la ploma de nostre bon compatriota i eminent publicista En Rovira i Virgili, ha estat premiat en el Certamen de la Agrupació Horaci amb el premi ofert per la Unió Nacionalista Republicana l'11 nostre setmanari.

**Demanis la VERDADERA
Horxata valenciana de xufes**

ESPLUGAS : : : de totes

tre poble estaria molt més avançada, i l'obrer català gaudiria de major benestar material i espiritual.

Dissortadament, els socialistes espanyols i fins molts de catalans, constitueixen una excepció. La majoria miran amb hostilitat el nacionalisme català i tracten amb menyspreu la llengua catalana, fent-se inconscientment còmplissos de l'obra realment reaccionària de la centralització espanyola, que és producte de l'imperialisme castellà.

Un corrent s'ha iniciat als darrers temps en sentit de portar el socialisme espanyol pel camí del socialisme europeu. Representa aquest nou corrent, dins el socialisme castellà, N^o Oscar Pérez Solís, que tan generoses i brillants defenses ha fet del nostre nacionalisme. I hi ha a Catalunya alguns militants de l'obrerisme i un lluit grup d'intel·lectuals socialistes, que es situen en el terreny del nacionalisme català. Aquesta tendència, que agermana la llibertat nacional dels catalans amb la seva llibertat com a homes i la seva emancipació com a obrers, és la que en l'esdevenir triomfarà, perquè té a son favor la lògica de les idees i la saba vital de la realitat.

A. ROVIRA I VIRGLI.

Els militars i les reformes

Ja sembla respira el descontent en l'exèrcit; ja les protestes contra la nova llei van prenent còs i estat, no ja sols en el sí dels seus estaments sino que arriben a exterioritzar-se en els periodes que'ls representen, d'una manera taxativa i fins en forma conminatoria.

que, nosaltres, coneixedors per referències de persones de regoneguda autoritat, anunciavem que aquesta llei era un desastre nacional que ni els militars ni el país havien de quedar-ne satisfets i que sols serviria per a llençar una munició de mil·lions com a continuació de la dislauxa que ve sofrint la nostre desgraciada terra.

Nosaltres donàrem el crit de alerta dirigint-nos particularment als militars, abans de que la llei fos aprovada, o sia quan encare era hora de posar-hi remei; mes, tot fou inútil. La llei despilfarradora fou aprovada imperativament, com tot lo que fa el Govern de pro-homs, que sols per moments pogué inspirar una certa confiança al país, confiança que ha perdut ja, i que perdrà de cada dia més, fins arribar a portar el convenciment al poble de que dins de la dinastia actual res de profitós cal esperar-ne.

Si neguessim que aquestes manifestacions de l'exèrcit ens satisfan, mentirem; ens alegren força, com aixis mateix les que, sense fer-se tan públiques, estan fent els marinos, a les que seguiràn les dels distint estaments civils de l'Estat i del poble, que's convencerà finalment que no poden continuar governant-nos aquesta gent impotent i sense màcula de idealitat incapasa per a redimir a la nació.

Sí; n'estem contents de que les nostres predicacions es vagin complint, de que la situació es mostri clara i sense nuvols al poble, de que la visió de la realitat siga un fet en el país per a anar a la revolució que necessaria i sens remei ve imposada per la força de les circumstancies.

No es podrà dir que les esquerres

l'hagin provocat aquest estat de opinió; cego serà el que tal afirmació sostingui, doncs no cal més que fer una mica de historia de lo succeït, en la marxa política d'ensà d'uns anys per a veure sobre de quins caps cau la responsabilitat de la situació actual.

Les esquerres, fent, inclús, el sacrifici màxim que podria exigir-lis el país davant aquesta etapa parlamentaria, han fet més que de oposició, de col·laboradora del Govern, encar que no fos més que per a donar al país la sensació de patriotisme que volien representá aquesta gent de la monarquia; mes, el curt temps que porta el Govern de capitosts, ha donat ja, com esperavem els homes d'esquerra, tot lo que podia donar i desgraciadament per al país, per ells mateixos i per lo que representen, és ben migirat i tan desorientat de les necessitats de la vida real, que pocs son ja els que creuen en la virtualitat de les seves obres; imposant-se cada dia més que no pot vindre la regeneració del país si no és per medi de la revolució, doncs que pels medis evolutius, com ho han tractat de fer-ho les esquerres, és de tot punt impossible, donada la putrefacció de que estan infectats els homes de la dinastia i que amb sarcasme ben propia de la imbecilitat, contesten a tot lo que evolució puga ésser.

Depent, doncs, la salvació de la nació de la revolució.

¿I com se farà aquesta?

Nosaltres creiem que no deuen espantar-se ni la classe adinerada ni la classe mitja; abans al contrari, deuen ésser aquestes classes qui amb més d'atenció i amb més energia ajuden a que la revolució es realitzi lo més ràpidament possible, doncs de no entrar-hi de plè en la seva gestació i execució, podria aquesta pendre viarany ben diferents dels que creiem deuen impulsar-la, a més de que en aquestes classes son les que més directament els afecta la transformació actual nostra, puix encare que no ho sembli a primera vista, son i seràn ells les més perjudicades el dia que la nació s'esfonzi, i suposant que no els inspirés altres causes, deuen fer-ho per egoisme propi.

Si no ajuden a fer aquesta revolució les classe indicades, succeiràn inevitablement dugues coses: o be la revolució vindrà per la fam, en quin cas les conseqüències serien avui incalculables, poguent arribar a la anarquia rusa, o be si la revolució no ha tingut lloc abans de acabar-se la guerra, aleshores la classe treballadora, trovan obertes les fronteres, emigrara a les nacions devastades per la guerra, que la rebràn amb els braços oberts i'ls hi apaibagaràn la fam que no han sapigut les classes totes del país nostre evitar.

¿I qui en sofrirà aleshores més greus conseqüències? Les classes potentada i mitja que en tot el seu tenir els hi mancarà l'element principal: la mà d'obra, qu'és el puntal de tota societat.

Reflexionin, doncs, aquestes classes i prenguin d'una vegada decisió de anar a la revolució si és que volen, junt amb la classe treballadora, salvar a la patria, i que d'una vegada despreguin que les esquerres sols desitem que la nació visqui les orientacions de la vida dels Estats moderns per a la salvació de tots i, a ésser possible, sense derramament de sang.

La cultura, foment de llibertat i de riquesa

A n'En Ramón Sedó de Capsanes, com a penyora de amistat i justa reciprositat.

Peuso com vos. La instrucció es el fonament aont s'apoya la palanca de Arquímedes, per a remoure prejudicis socials que parteixen de anacròniques institucions, es la pedra angular del edifici de la civilització i'ls pobles que s'empenyen en viure al marge dels seus benefactors efectes, comensen per enllodarse, viuen una vida de aprovi i vergonya, i moren de miseria.

¿Perqué la per tants títols hercica i màrtir nació belgicana va arribá a ésser abans de la invasió teutónica, a més d'admirada, próspera i rica? Perque han sempre entes que la font del seu benestar, radica en posseir una sòlida instrucció.

La petita república helvética compta en les millors escoles del món i el seu personal idóneu han fet de que'l poble es capacítés, i avui els suizos tenen plètera de vida econòmica.

França té un presupost d'Instrucció dotat en 261 mil·lions de pessetes. Anglaterra gasta en instrucció 484 mil·lions. Alemanya, 878 mil·lions. ¿Veieu, amic Sedó, el motiu de sos avenços? ¿Com pot Espanya equiparar-se a les nacions que marxen al compàs dels temps moderns, si sols gastem per a instruir-nos 71.445.954 pessetes? ¿Pot sortir del seu embrutiment un poble que com el nostre paga sens protestar 136.918.000 pessetes per obligacions de cult i clero, i calla davant l'aprovació d'unes reformes militars que graven el presupost de la nació en 90 mil·lions de pessetes, quan tan mancats ne estem d'escoles?

qui més produeix; té manca de comoditats qui més en proporciona, i en canvi vivim com miserables ennuets, esclavitzats sí, pero com a xais, resignats.

An el escrit que honran-me'm dediqueu, la vostra cáustica ploma'm galanura d'istil, be prou'ls signan els punts que motiuen la nostra decadencia. Tot es per manca de instrucció i no es sols Catalunya no, la que té falta d'Escoles, altres regions germanes de la nostra pobra patria, n'están encara més mancades.

Dispenseume amic Sedó, si discrepo un xic en vostres apreciacions. Jo, no entenc com vos, que de aqueis estat de incultura, que de aquesta manca de components que constituirien quelcom que desapareixés aquest. Jo per 100 de analfabets, en tinguin la culpa'ls diputats d'esquerra, si acás, els i alcança una part molt petita. Poc podent fe davant de un règim poc menos que absolut i avui mes encara, doncs amb la reforma del Reglament de abduas Cambres legislatives aplicanlos-hi el procediment de la «guillotina» es troben mancats de acció, coartats en tots termes, per lo tant sols em de culpá en primé terme, als Governes de la monarquia, que procura mantenirnos enlloats amb la mes rutinaria ignorancia per milló tindrens encadenats al reaccionarisme i en segons lloc an'als quatre qefes que están al frente dels partits d'esquerra, no han sapigut educarnos, disciplinarnos, agermanarnos, per fe un tot homogenin i acaba d'un colp, esbrosa de males herbes, tritorá'ls obstacles que s'oposen al avenç del carro del progrés.

Sempre he combatut el sistema parlamentari espanyol, perque es un conglomerat d'anomalias i no genuina representació del poble, i entenc partin de la base que'l sufragi universal es una ficció i'ls parlamentaris en sa majoria son fills capdillats per mitj del soborn i'l donatiu, deuriem los ele-

ments avençats retreurens de les luites amb els comicis.

El nostre lloc de acció es molt altre que malmetre energies amb el tinglado de la forsa, i'ls capdills de nostra santa causa poc tenen que fer-hi amb grant Guignol nacional, pero crec per altre part, que fóra d'allí, perque tingui efecte la transformació requerida, cal·laborá amb cautela i previsió.

Actualment els partits esquerrans (trist es dir'ho) ni capacitats estem per asolí les responsabilitats del poder. Ens falta cohesió, firmesa, unitat d'acció, i tinc per sert que si avui ja fracassats tots els partits dinásticos, si aqueis aglutinant heterogeni, que sosté la monarquia, caigués, la situació d'Espanya, emputipraria perque nostra manca de forces organitzades, ens dificultaria de fe feina de profit.

Utopic es per mi començá'l edifici per aont deu acabar-se i per xó, tinc esgarriances quant sento parlá de una rápida evolució en sentit acratiste, socialista, etc. Es aixó prematur. Ens falta preparació, i aqueixa falta de preparació, neix de la manca d'instrucció i aquesta no ha de venir per acció de les oligarquias regnantes, no; hem durá nosaltres al cor del poble, a comensar a per implantá una república organitzada en sentit evolutiu al compàs del desarrollo intel·lecte de les multituds. Un cambi tant radical com preconciben alguns elements de esquerra, per de comptat, ens portaria un estat anarquic, quiscun el que s'está desentrotllant en Rusia.

Es indiscutible, de moment es nostre deure agrupant-se tots los amans de aquelles llibertats conquistades per els nostres antepasats, formant una pinya perque'ls aconeteixaments que s'apropen no'ns agafin de sobte.

Ting el presentiment que la pau próxima ens proporeionará alguna sorpresa i seria nostra responsabilitat grant davant l'istoria, si portats de seculars egoismes i ue apettits de rats seguim tots els que formem en front d'aquesta plutocracia sens entranyes, combatin-nos uns i altres en luites intestines.

França, nació portaveu dels drets de l'home, ens recordá el 14 d'aqueix mes com s'emancipa de l'esclavatge un poble; mes, tenim-ho en compte, que per a obtenir totes les llibertats de que disfruten els francesos els hi costa 129 anys.

Aquí es grandiosa l'obra de conjunt que tenim de realitzar no és de moment, es qüestió de dies, d'anys. No s'improvisen escoles, pel mer fet de dir que'n falten, tampoc a grapades se inculca l'instrucció en el cèrebro humà per a que tinguin base fixa el desarrollo de la industria, el comerç, la agricultura, i quon oviro que tot ho tenim per fer, dubto, apesar de que contem amb elements propis, de que Espanya pugui regenerar-se, no obtant el meu optimisme em porta al extrem de creure que si sabem dominar impaciencies i sometem a l'acció del temps nostres ideològics, salvarem les esquerres la nostra patria del abisme aon están enfondint-la les dretes.

Sacrifiquemne tots i una volta conseguit l'objectiu, sigui'l poble sobirà qui decideixi la forma de governar-nos, acatant sense rancunies i rebelions el seu mandat, i ja mai incorreguem, arribada que sigui l'hora de nostres reivindicacions, en aquells vicis que determinaren la caiguda de la república del 73.

Es aixis com ens serà possible enfrontar-nos amb Europa; és aixis com podrem conservar les poques llibertats que obtenrem sellades amb sang dels nostres pares; és aixis com deixarem de perdre nostra tan preuda independencia.

FRANCESCO VIVES.

Miravet 16 Juliol 1918.

En Joan Ruiz i Porta

Nostre entranyable amic Ruiz i Porta ha sigut nomenat Majordom de la Mancomunitat de Catalunya.

Per a celebrar-ho, varis amics de l'Orfeo tarragoní l'obsequiaren anit en un esplèndit banquet. Aixó i més mereix ell, no sols de l'Orfeo sino de la ciutat tota.

RENOVACIO, que tantes voltes se ha vist honorada amb la col·laboració del cultíssim escriptor, no pot menys de felicitar-lo per les mostres de distinció i aprecci que amb motiu de son nomenament reb i fraternalment hi ajunta la seva ben afectuosa, malgrat i tot el sentiment que ens causa que homes com en Ruiz i Porta, el poeta inspirat, l'historiador de nostra Tarraco, el catalanista de tota la vida i el, per sobre tot, fervent adorador de nostre cel, de nostre mar i de nostre sol sempre puríssims, tinguin que passar per la esborradora tortura de tenir que separar-se de la terra volguda, d'aquet paradís, d'aquesta ciutat tantes voltes cantada, de la ciutat que ell ha fet reverenciar a tants forasters i no forasters.

Nosaltres recordarem sempre les encantadores nits tarragonines (nit que no hi tenen parió al mon), que orejats per el candenciós aire plè de salabró de nostre Mediterrá, i fins en les fortes ventades de nostra tardor o en les tranquiles nits del hivern (seguim sostenint que a Tarragona son millor les nits, en tot época, que els dies) ens esbravavem contra els homes que creiem culpables del poc engrandiment de nostra ciutat fent-la restar somorta a tota renovació moral i material, i aixó ens feia enflar un rosari d'improperis que el refinadíssim esprit de nostre volgut amic feia capgirar en una jaculatoria en honor de la ciutat aguada i estimada i en un càntic d'esperansa per a'l demà.

El demà de Tarragona.

No volem pas pensar-hi. L'esprit, el refinament, va deixant pas a la materia, a la vulgaritat, i si be es cert que sense pa no viu l'home, també és cert que no es pot viure sens ànima. I per a'l refinament de l'ànima ciutadana en Ruiz i Porta ens hi farà falta a Tarragona.

JOAN DE TARRAGONA.

«Centro Instructivo Democrático»

MORA D'EBRO

Escoles neutres-bisemals

CONCURS per a la provisió de les vacants de les places de mestre i mestra.

1. Els mestres concursants presentaran ses instancies al president del «Centro Instructivo Democrático» fins el dia 5 del próxim mes d'Agost, acompanyant-les dels següents documents:

- Títol de mestre.
- Certificat de bona conducta.
- Certificat de no tenir antecedents penals.
- Certificat metge de no patir enfermetat contagiosa.

e) Treball original sobre el tema següent: «Lo que es y lo que debe ser la Escuela. Fines que debe cumplir en la sociedad».

2. La mestra, quina missió serà desempenyar la escola de párvols i treballs propis per a les alumnes, deura presentar en la sollicitud iguals títols que'l relacionats en les lletres a) b) c) d), acompanyats d'un treball original baix el tema «Nuevos procedimientos educativos en los párvulos».

3. El sou del mestre serà de 200 pessetes mensuals i el de la mestra 100 pessetes també mensuals.

4. A més de la classe ordinaria n'hi

XACOLATE ORTHÍ-TARRAGONA

PRODUCTE PUR i de PRIMERA CALITAT: El més RIC EN CACAO: Aliment NUTRITIU per excel·lència

haurà altres extraordinàries de llengües, calcul mercantil i tenadureries de llibres.

5. Els treballs presentats seran examinats per un tribunal competent nomenat al efecte.

Mora d'Ebro 20 Juliol 1918.

La Junta.

Notas.—Els senyors concursants podran acompanyar a els documents que se'ls hi exigeixen quants treballs o títols poseixin per a que pugan servir-los-hi com notes de mèrit.

En lo que's refereix a la mestra serà preferida la que siga professora de piano, augmentant-se-li allavors el sou que se li assigna.

LLIBRES REBUTS

Revista Comercial.—
Número extraordinari.

Ha arribat a nostra Redacció el número extraordinari que la *Revista Comercial y de la Exportación Española* dedica a la expansió del llibre espanyol.

Es tracta d'un número notable, escrit per les grans firmes següents: Santiago Valentí Camp, Rafel Altamira, José Zulueta, Gustau Gili, Visconde de Eza, Rufino Blanco, Francisco Santamaria, Pau Salvat, Enric Massaguer, Alfons Reyes, Royo Villanova, Emili H. del Villar, Salvador de Madariaga i pel nostre excelent amic i catedràtic d'aquest Institut D. Martín Navarro.

Ens plau força veure la firma del senyor Navarro en publicacions series com la que citem i al peu de treballs notables; i, ens plau, perquè aquest fet ve a constituir, per a aquells que no sabem lo qu'és i lo que val el senyor Navarro, una mena de consagració al seu talent indiscutible.

Fóra nostre gust reproduir aquí el treball que publica en el número de referència, però a la naturalesa de nostre setmanari, decididament de brega, no s'hi encuadren prou bé treballs d'aquella mena.

Vaixin desde aquestes ratlles un encoratxament ben fort per nostre bon

amic tot desitjant-li que continui el camí que amb tant d'èxit vé seguint i no's cregui que agafem la seva intervenció en la confecció del número extraordinari de que parlem, com a motiu de les presents paraules puig ens referim, quasi bé únicament, a les seves aficions altament científiques.

«El fruit d'una passió» d'en Salvador Torrell i Eulalia.

La primera novel·la que publica aquest jove escritor i col·laborador nostre, está admirablement escrita i si nota un temperament propi per assolir l'èxit en el camp de la literatura. Prò, li manca originalitat en l'asupte, i com a Costa i Pomes, ens agradaria molt més veure un altre acabament.

Esperém qu'en Torrell i Eulalia editi nous fruits del seu ingeni segurs que'n podrém fer un acabat elogi.

NOVES

Ha retornat de Madrid aon fou cridat per assumptes relacionats amb la seva quefatura el nostre estimat amic particular en Josep Cabrestany.

L'esposa de nostre bon amic i conseqüent republicà Esteve Tomás ha donat a llum una hermosa i robusta nena.

Així l'afortunada mare com la recent nascuda es troben en perfecte estat.

Felicitem als pares al ensemp que desitgem per a la filleta una vida deslliurada d'entrebancs i contrarietats.

En Joan M. Piñol.—Es amb forsa gust a la vegada que amb sentiment el tenir que ocuparnos de nostre bon i estimat amic, el Regidor i segon tinent de alcalde amb motiu de sa marxa cap a Barcelona, aon se hi traslladé el dissapte de la passada setmana.

Ja sab l'amic i company Piñol quant ens alegrarem al ésser nomenat per la casa Ibarra, Gerent de sa Sucursal a

Barcelona, doncs que aixó demostrava quant éll valia; més si gros fou nostre goig al veure millorar al amic, més ho fou el sentiment, perquè Tarragona que, disortament compta amb pocs de sos fills que la defensin i enalteixin, suara, amb la marxa den Piñol ne perd un de aquets.

No dubtém qu'en Piñol sempre se recordará de Tarragona i que desde la Ciutat dels Comtes tindrà son pensament a la nostra Tarraco, sense olvidar-la mai; doncs ell ja sab també que aquí hi quedém una munió de sos amics, que si bé senten son allunyament, en canvi nostres cors desitjen que l'amic Piñol no se aturi allí aon es ara sinó en que progressi encare més.

PERE FRANCESCH

Practicant de Medicina i Cirugia
Especialitat en Massatge i Callista

VISITA A DOMICILI

Plassa de la Font 47, entressol

L'esposa de nostre estimat amic N'Anton Ventura continua encare sofrint la malaltia que fa molt temps la reté al llit. No cal dir quant ens alegrariem que ben properament se restablís per complert.

El diumenge passat tingué lloc un amistós partit de foot-ball entre el primer equip del «Tarragona F. C.» i el tercer del «Gimnàstic»; després de renyida lluita empataren a un goal.

Ahir debutá al «Coliseo Mundial» la Companyia dramàtica que dirigeix En Jaume Borrás.

Avui estrenarà en nostra ciutat el poema dramàtic de A. Rey Soto «Amor que vence al amor».

Hi ha força expectació per a conèixer aquesta producció.

CASA COCA

COMTE DE RIUS, 7 - TARRAGONA
Respalls de tota mena, especialitat en articles de pell i per a viatge, hules per a llits i taules, gutaperxes i linoleums.

SOFRE LIQUID "RADIUM"

Preparat per la Casa C. Haupold a base de polisulfur amb notable estalvi sobre el sofre en pols.

La Escola de Viticultura y Enologia de Reus el recomana per a combatre la malura de les vinyes.

Agent: **Sebastià Miró**, Tamarit, 99. — BARCELONA

— Teléfon A. 5.371 —

Fou aprovat en les últimes oposicions al catastro, obtenint el número 441, el nostre estimat amic, el fill del secretari de l'Ajuntament de Mora de Ebro, En Josep A. Gaya.

Rebi la nostra felicitació.

Hem rebut del nostre ben volgut amic i consoci En Antoni Escofet, fabricant del conegut vermou «Raimost» (suc de raim sense alcoholl) varis artístics vanos anunciant el seu producte. Agraim verament l'envio.

Casa Llauradó

San Agustí, 19

Rebudes les més selectes novitats en

GLASSA
BRUSAS
ETAMINS
CRESPONS
LLANARIA
GENEROS DE PUNT
BOAS PLUMA FANTASIA

A pesar de les circumstancies actuals els preus en tots els articles son en extrem limitadíssims.

Ha mort a Vilafranca del Penadés, punt aon residia, el pare del nostre estimat amic i consoci En Antoni Curull.

Donades les amistats en que compta la familia Curull, molts seran els amics que's traslladerán al mentat poble per a acompanyar el cadáver, acte que

tindrà lloc avui diumenge, a les onze del matí.

Rebi el nostre volgut amic i la familia el més sentit pésam.

Al acabar-se el curs oficial en les Escoles Nacionals, els mestres d'aquella capital han exposat els treballs dels seus deixebles. Visitarem, entre altres, l'exposició de l'Escola de pàrvuls que dirigeix la competent mestressa donya Concepció Fuster, la que, amb el seu agrados tracte i amb una senzillesa que la distingeix, va explicar-nos i ensenyar-nos els treballs dels seus petits. Dels treballs d'escriptura que ens mostrà, varem veure d'una manera clara la marxa que segueixen en el transcurs de la mateixa; des de que comencen a apendre les primeres lletres fins acabar amb uns treballs redactats pels mateixos alumnes i que són conseqüencia de les lliçons explicades per la seva mestressa.

Felicitem a la senyora Fuster per el seu zel que sempre ha demostrat per l'ensenyança i perquè tan bé sab sentar la base per a el futur desenrotllol intel·lectual dels infants.

«Desde las barricadas»

(Vida política espanyola)

per ALBERTO GHIRALDO

Preu: 3'50 ptas.

Demanen-los en totes les llibrerias y Casa Editorial Monclús

— Tortosa —

CONFITERIA I COLMADO
"LA SARAH BERNHARD"

LLUIS RIOLA

Capses per a bomboneria fina : Serveis per a bodes i lonxs

ESPECIALITAT EN NATILLA (CHANTILLY)

S. Agustí, 19 i August. 2 - Teléfon 195

TARRAGONA

CLÍNICA VETERINARIA
I TALLER DE CONSTRUCCIÓ

POMPEU VALL

NOVA DE S. FRUCTRÓS, 3
TARRAGONA

SASTRERIA

FRANCESC GABRIEL

LA CASA MES ASSORTIDA EN GENRES.—PREUS INIMITABLES

Plassa de la Font, 14
Tarragona

LA REUSENSE

Gran Tintoreria

EN INGLÉS MAGRIÑA

Baixada Peixeteria, 21
TARRAGONA

Aquesta casa es la única que executa el verdader RENTAT EN SEC sobre'ls trajos de senyor y senyora, lo mateix que en boás, guants, mantellines, stors, cortinatjes, tapets, etc., etc.

Tenyit de dol en 24 hores. Colors a la mostra. Negra especial per a vestits de capellá.

Es trenen tota classe de taques per difícils que sigan.

Tots els treballs se serveixen amb la mes exigent PRONTITUT, PERFECCIÓ I ECONOMIA

P. Floret i Ordeix

Advocat : Corredor de Comerç Col·legiat
Apodaca, 6 : Tarragona : Telefon 95

Gestió i intervenció d'operacions bancaries : Ordres de borsa

Fábregas i Recasens

Banquers
Valors :: Cupons :: Borsa :: Canvi :: Giros
Rambla dels Estudis, 4 :: Barcelona

BAR-NIN
LA BATERIA

Antic establiment, el més acreditat, tant per la puresa de ses licors, vins i refrescos, com per la llimpiesa i esmero amb que se serveixen.

Begudes del país i extrangeres : Surtidíssim buffet : Escullit i extens repertori de piano elèctric Tot instalat a la moderna

JOSEP NIN — RAMBLA SANT JOAN, 39
TELÉFON, 273 — TARRAGONA

Mendez Núñez, 6, enf.º
TARRAGONA

Ferreteria de Bernabé Martí

Bateria de cuina — Eines de totes classes
Articles per a magatzems de vins i olis.

Objectes per a regalos

Articles per a Sport

SANT AGUSTÍ, 9 I 11-TARRAGONA

LINIA REGULAR DE GRANS VAPORS Ibarra & C.^a (S. en C.) SEVILLA

Tots els dijous sortida fixa per a València, Alacant, Cartagena, Almeria, Málaga, Cádiz, Huelva, Sevilla (admitint càrrega amb coneixement directe per a Ayamonte i Isla Cristina, amb transbord a Cadiz o Huelva, (segons convinga al interessat), Vigo, Villagarcía, Carril, Coruña, Ferrol, Avilés, Santander, Bilbao, Pasajes i San Sebastián. Quincenalment admet càrrega per a Motril. Servei ràpid eventual per al Nord d'Espanya, amb escala als ports de València, Alacant, Málaga, Sevilla, Vigo, Coruña, Santander i Bilbao, empleiant sols 14 dies en el viatge. Se expedeix coneixement directe per a Lluarca i San Esteban de Pravia amb transbord al vapor Lluarca n.º 3, i per a Dunkerque als vapors de la Companyia Francesa Denain & d'Anzin.

VIATGES EXTRAORDINARIS A PALMA DE MALLORCA

Per a la Costa d'Espanya

PRÓXIMES SURTIDES

Per a Cette i Marsella

VAPOR "CABO SAN ANTONIO"
VAPOR "CORONA"

Per a més informes al Consignatari **D. Marian Peres-Reial, 32 - Teléfon, 45 - TARRAGONA**

Ferros per a obres de totes classes: Retxes: Especialitat en treballs d'art.

TALLER DE CERRALLERÍA
— DE —
JOSEP GIL SABATÉ
CARRER PORTELLA, 9
TARRAGONA

Báscules, Balances i Romanes. Reparacions de totes classes.

GRANS MAGATZEMS

Las Baleares

Sabateria: Sombrereria: Camiseria: Corbateria: Generos de punt: Especialitat i grans existències en mitjes i mitjons.

ROBA BLANCA PREU FITXO

TELEFON 116

Confiteria i Pasteleria

— DE —

Francisco Tuset
(Ex-dependent de la casa Palá)

Gros assortit en reposteria: Tortades replenes i Pasta de Brioxis. Especialitat en Pastes seques: Carquinyolis i Borregos: Xarops i Horxates.

RAMBLA S. JOAN, 41
TARRAGONA

Impremta: de Llorens i Cabré

Fortuny, núm. 4
: Tarragona :

TINTORERIA MODERNA
de Angel Alcoverro

Unió, 33. — Taller: Gasómetro, 32. — TARRAGONA

SUCURSALS A GANDESA, VILLALBA, BOT I BATEA

L'amo d'aquesta tintoreria té'l gust de posar en coneixement de la seva nombrosa clientela i del públic en general que ha rebut un immens assortit en colors de la present temporada i en especial els negres de BREMEN: Per a convenses visiten aquest establiment.

Es ren en i tenyeixen tota classe de textils de llana, fil i cotó per difícils que sigan

Es renten i tenyeixen sotanes i manteos en negres especials. Es renten en sec trajos de senyor i senyora, lo mateix que tota classe de cortinatges, tapets, boás, guants, estors, mantel·lines, gorres, etc

Els negres es tenyeixen en colors. Especialitat en els plaxats sens perjudicar els textils. Gran rapides en els dols. Se serveixen els encarrecs amb promptitut.

GRAN REBAIXA DE PREUS

No confondre-s: Tintoreria Moderna, Unió, 33 - Tarragona

Hotel Internacional

Recentment inaugurat

Confort modern

COMTE DE RIUS, 17

1 AUGUST, 26

TARRAGONA

HIMALAYA

El rei dels licors estomacals

FABRICANTS:

Fills de Joan Vilá Granada

MARCA REGISTRADA

Gran Diploma d'Honor en l'Exposició de Buenos Aires

Demanéu en els cafés i pasteleries

Indicat per a casaments, batetjes i banquets

Fábrica de Braguers i de Aparatos Ortopedics (TRENCA TS)

EL BRAGUER ARTICULAR-REGULADOR sistema MONTSERRAT es el més práctic i modere per a la retensió i curació de les hernies per cróniques i rebeldes que siguin.

Grans existències de BRAGUERS DE GOMA per a la radical curació de les hernies de la infancia i tot lo concernent a Cirurgia i Ortopedia.

ESPECIALITAT EN LA CONSTRUCCIÓ DE FAXES VENTRALS

Casa Montserrat
UNIÓN, 34 TARRAGONA

COLMADO CENTRAL

— DE —

Frederic Miret

Fruites fresques, embutits, fiambres, conserves vins, xampanyis i tota classe de comestibles.

Unió, 28: TARRAGONA

TELEFON 245

Instal·lacions DE Electricitat i aigua

Lampisteria en general

Timbres — Teléfons

Material Eléctric

Antón Montesinos
Apodaca, 27

TELÉFON 324

TARRAGONA

STOCK Michelin i Dunlop

Accesoris i pe es soltes per a Bicycletes, Motocicletes i Automovils

Olis lubrificants, betzines i bujies — Vulcanització i venda de neumáticos i càmares per a tota classe de Autos

Despatx i Exposició: Masieu i C.^a

Unió, 32 :: Teléfon 259

Garage

TARRAGONA

Casa Lliteras

Recomana al públic sos acreditats Cafés

Torrefacció diària

Gran assortit de articles del ram de ultramarins.

Garantia absoluta amb la qualitat dels seus generos.

Servei a domicili

MAJOR, 3
TELÉFON 241

TARRAGONA

Societat de socors mutuels

TARRAGONA I SA PROVINCIA

dels cassos de vellesa, malaltia, invalidesa, vintetat i mort

Inscripta en el Govern civil i en la Comisaría general de Segurs, segons mana la Llei.

Director facultatiu: **DR. RABADA**

Per a més informes dirigir-se al domicili social: Rambla St. Joan, 90, pral. De 10 a 12 i de 5 a 7—TARRAGONA

Menjadors del Jardí
de Francisco López

AUGUST, 15, I-COMTE DE RIUS, 16

TARRAGONA

Se serveixen cuberts des de 1'50 pessetes en endevant i a la carta.

Hospedatges per temporada a preus convencionals.

Habitacions amb llum eléctrica

CLÍNICA I CONSULTORI

PER A LES MALALTIES DE LA DONA

Vies urinaries. Cirurgia operatoria. parts electroterapia i analisis micro-químic d'orina. productes patològics. Sero-Reacció de Wassermann.— Aplicació del 606.

BAIX LA DIRECCIÓ DEL DR. RABADA

Ex-intern de l'Hospital de la Santa Creu, ex ajudant de la Policlínica del Dr. Fargas i Melge de les Cases de Socors de Barcelona

Consulta de 10 a 12 i de 5 a 7 — Per a obrers, de 7 i mitja a 8 i mitja nit.

Per a'ls pobres, franca dilluns, dimecres i dissapte de 12 i mitja a 1 i mitja.

Rambla de Sant Joan, 90, entressol.—TARRAGONA

MOSTELLE

(RAIMOST)

Suc de raïms sense alcohol

The Grape, Juice C. L.

Londres i Tarragona

El Vermouth més higiènic

Un excelen refresc

El millor aliment en les malalties i convalescencia

Se ven per tot arreu

Sastreria

Novitat

— DE —

Lluís Montserrat

PORTALET, 1

PLASSA DE LA FONT, 51

TARRAGONA

Petit Versailles

Bar de Moda

Refrescos-Café-Licors-Dolços

Explendit servei de Restaurant:

Piano eléctric - Overt dia i nit

Rambla S. Joan, n.º 49

Teléfon, 242

Tarragona

Per a bons **EMBUTITS**

— de —

totes menes — a la —

TOCINERIA

— de —

Antoni Ventura

UNIÓ, 11

Tarragona

PAPERERIA

I EFECTES D'ESCRITORI

— DE —

Joan M. Piñol

Unió, 1 — TARRAGONA — Telefon 181

Gran assortit de llibres ratllats de totes menes i tamany: Escribanes: Plumas Stilografiques: Pesa-cartes: Copiadors, etc

Gran novetat en pitja papers amb rellotje veritat

Postals de totes menes i albums per a les mateixes

PREUS SUMAMENT BARATOS

Unió, 1 - Tarragona